

Handläggare
Anna Rinder von Beckerath
Telefon: 08-508 43 114**Till**
Socialnämnden 2018-04-17

Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter

Svar på remiss från kommunstyrelsen Dnr 2018/000069

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Gillis Hammar
FörvaltningschefVeronica Wolgast
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat *Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter* till socialnämnden med flera för yttrande.

Förvaltningen anser att de föreslagna riktlinjerna ger en sammantagen bild av stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter och ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder.

Socialnämnden berörs uttryckligen inom tre av riktlinjernas sju områden. Det gäller nationella minoriteters rätt till information, kompetensutveckling och rekrytering samt samordning och uppföljning. Riktlinjerna pekar på vikten av att ta till vara medarbetares kompetens och att i samråd med övriga nämnder regelbundet se över behov av kompetensutveckling samt uppmuntra språkkompetens i de nationella minoritetsspråken.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat *Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter* till socialnämnden, stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB, KS råd för mänskliga rättigheter, KS råd för funktionshinderfrågor, E' Romani Glinda, Finska föreningen i Stockholm, Judiska församlingen i Stockholm, Judiska kvinnoklubben i Stockholm, Judiska ungdomsförbundet, Met Nouret, Riksförbundet Internationella romska och resande Kvinnocenter, Romano Paso, Romska ungdomsdelegationen, Sameföreningen i Stockholm, Saminuorra, Sverigefinska ungdomsförbundet och Tornedalingar i Stockholm för yttrande senast den 3 maj 2018.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 11 april 2018. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 12 april.

Ärendet

De nationella minoriteternas rättigheter är en del av Stockholms stads arbete med att värna de mänskliga rättigheterna. Ett Stockholm för alla (Vision 2040) innebär att staden lever upp till och respekterar de mänskliga rättigheterna, är fri från diskriminering och stärker demokrati och inflytande för sina medborgare.

Riktlinjerna beskriver stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter och fördelar ansvar mellan stadens nämnder. Riktlinjerna ersätter åtgärdsplanen *Nationella minoriteter och minoritetsspråk – åtgärdsplan för Stockholms stad* från 2010.

Inför framtagandet av riktlinjerna har staden genomfört samråd med samtliga nationella minoritetsgrupper och förvaltningar. Synpunkterna har väglett utformningen och innehållet i riktlinjerna.

Som komplement till riktlinjerna finns Stockholms stads föreslagna strategi för romsk inkludering där fokus är på förstärkt arbete för romers rättigheter.

Internationella konventioner och nationell lagstiftning

I samband med att Sverige 1999 anslöt sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk, erkände Sverige fem nationella minoriteter; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samtidigt erkändes jiddisch, romani chib, med alla varieteter, samiska med alla varieteter, finska och meänkieli som nationella minoritetsspråk.¹ Samerna har förutom status som nationell minoritet även status som urfolk. Historien är ett viktigt skäl till att det finns ett särskilt juridiskt skydd för nationella minoriteter. Förutom att minoriteterna har befolkat Sverige under en lång tid har de utsatts för rasbiologi, rasism och diskriminering.

Enligt FN's konvention om barnets rättigheter ska barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning ha rätt till sitt språk, sin kultur och religion.² Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter fastslår de nationella minoriteternas rätt till eget kulturliv, rätt att bekänna och utöva sin religion och att använda sitt eget språk.³

För att stärka de nationella minoriteternas rättigheter i Sverige antogs 2009 en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Enligt lagen ska förvaltningsmyndigheter säkerställa ett grundskydd som innebär att skydda minoriteternas fortlevnad i Sverige samt att synliggöra, stärka och utveckla de nationella minoritetsspråken så att de förblir levande språk. Särskilt fokus är barns och ungas utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Dessutom ska minoriteterna få information om sina rättigheter och kunna påverka i frågor som berör dem exempelvis genom samråd.

Utöver grundskyddet har språken finska, meänkieli och samiska ett förstärkt skydd. I Stockholms stad innebär detta att om språkkunnig personal finns tillgänglig har invånare rätt att använda dessa språk i myndighetskontakter och äldreomsorg.

Sedan 2010 ingår Stockholms stad i så kallat finskt förvaltningsområde. Det ger den finska minoriteten utökat skydd genom rätt till förskola och äldreomsorg helt eller delvis på sitt minoritetsspråk. Dessutom ges enskilda, som är part eller

¹ Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

² FN's konvention om barnets rättigheter, artikel 30.

³ FN's konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.

ställföreträdande part i ett ärende inom Stockholms stad, rätt att använda sitt minoritetsspråk.

Även andra lagar så som socialtjänstlagen, språklagen och diskrimineringslagen fastställer på olika sätt de nationella minoriteternas rättigheter.

Granskningar

Den senaste rapporten om Sveriges efterlevnad av ramkonventionen tar bland sina rekommendationer upp att språkutbildning för personal, riktad rekrytering av personal i de nationella minoritetsspråken och språkkunskaper i de nationella minoritetsspråken kan användas som kriterier i offentlig upphandling.⁴

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har identifierat att kommuners arbete med att skydda och främja de nationella minoriteternas rättigheter bygger på tydliga mål, en samordnande funktion, tydlig förankring i den politiska ledningen samt fungerande samråd med de nationella minoriteterna. Länsstyrelsen i Stockholms län⁵ och Sametingets⁶ årliga rapporter lyfter också fram att det saknas språkkompetens och kunskap om diskriminering och hatbrott bland personal som möter de nationella minoriteterna.

Stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter

Stockholms stads arbete med nationella minoriteters rättigheter samordnas av kommunstyrelsen som också genomför samråd med de nationella minoriteterna. Genom uppföljningar sammanställs årliga rapporter om stadens arbete som lämnas till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Eftersom staden är förvaltningsområde för finska genomför alla stadsdelsnämnder och en del facknämnder samråd med sverigefinnar. Stadens arbete inkluderar modersmålsundervisning på samtliga minoritetsspråk, möjlighet för minoritetsgrupper att söka kulturstöd samt översatt information om de nationella minoriteternas rättigheter på stockholm.se. Därtill finns sverigefinska skolor med tvåspråkig undervisning, finska och judiska förskolor, öppna förskolor, äldreomsorg samt vård – och omsorgsboende. Några förvaltningar har genomfört

⁴ Kulturdepartementet, Sveriges fjärde rapport till Europarådet under ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, 2016.

⁵ Länsstyrelsen i Stockholms län, Nationella minoriteter, Minoritetspolitikens utveckling år 2014, 205 och 2016.

⁶ Sametinget, www.sametinget.se/minoritetspolitiskauppdraget

språkkartläggningar och utbildat sin personal om minoritetslagstiftningen.

Riktlinjer

Stadens vision, mål för mänskliga rättigheter och minoritetslagstiftningen utgör grunden för de föreslagna riktlinjerna. Riktlinjerna fördelar ansvaret mellan stadens nämnder och beskriver arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter utifrån följande sju områden:

- Nationella minoriteters rätt till sitt minoritetsspråk
- Nationella minoriteters rätt till sin kultur
- Nationella minoriteters rätt till information
- Nationella minoriteters rätt till delaktighet och inflytande
- Nationella minoriteters rätt till förskola och äldreomsorg på sitt språk
- Kompetensutveckling och rekrytering
- Samordning och uppföljning

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämnden berörs uttryckligen inom tre av riktlinjernas sju områden. Det gäller nationella minoriteters rätt till information, kompetensutveckling och rekrytering samt samordning och uppföljning.

- Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnder utveckla former för att tillvarata medarbetares kompetens i de nationella minoritetsspråken.
- Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, servicenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnder ska ansvara för att kompetensutveckla sina medarbetare om minoritetslagstiftningen, de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken.
- Berörda nämnder ska uppmuntra språkkompetens i de nationella minoritetsspråken och erbjuda möjligheter till kompetensutveckling i de nationella minoritetsspråken för medarbetare i verksamheter som direkt möter stockholmarna.
- Berörda nämnder ska i sina verksamheter som riktar sig direkt till stockholmarna arbeta för att rekrytera medarbetare med kunskaper i de nationella minoritetsspråken.
- Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, servicenämnden, socialnämnden,

utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnder ska årligen redovisa sitt arbete i stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS).

Socialförvaltningen är i huvudsak positiv till de förslagna riktlinjerna som ger en sammantagen bild av stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter och ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder.

Bilaga

1. Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter. Dnr: 2018/000069